

MUSTAFA KEMAL PAŞA, KOMÜNİZM VE BAĞIMSIZLIK

Aydınlık Gazetesi, 24 Kasım 2014

Yıldırım Koç

Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile komşuluğu, Ulusal Kurtuluş Savaşı ve ardından çağdaş bir Türkiye'nin kurulması açısından büyük şanstı. Ancak bu yakın ilişki, Türkiye'de sosyalist hareketin gelişmesi açısından önemli sakıncalar yarattı.

Bolşevikler, 1917 Ekim Devrimi sonrasında umutlarını önce Avrupa'daki sosyalist/komünist ayaklanmalara bağladılar. Gerçekten bazı ayaklanmalar da oldu; ancak bunlar yenildi. Avrupalı komünistlerin ihtilalci yöntemler konusunda yetersiz olduğunu düşünen Bolşevikler, 1919 Mart'ında Komünist Enternasyonal'i kurarak, Avrupa'daki çabalarını sürdürdüler. Yine başarılı olamadılar. Bunun üzerine Komintern'in 1920 yılı Temmuz/Ağustos aylarında toplanan 2. Kongresi'nde gözlerini sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin halklarına çevirerek, buralarda ayaklanmalar örgütlemeye çalıştılar.

Bu süreçte Anadolu'daki gelişmelerle yakından ilgilendiler. Mustafa Kemal Paşa da Komintern'deki gelişmeleri yakından izliyordu.

BAĞIMSIZLIK ÖN PLANDA

Mustafa Kemal Paşa, Batı Cephesi Kumandanı Ali Fuat Paşa'ya yazdığı 16 Eylül 1920 tarihli mektupta Bolşeviklik konusundaki kaygılarını şöyle dile getiriyordu:

"4. Bolşevikler, aynı zamanda memleketimizde Bolşevik teşkilatı vücuda getirmek için fevkalade faaliyete başlamışlardır. Bakû'ya gönderdikleri Mustafa Suphi ve arkadaşları vasıtasıyla Türkiye Komünist Merkezi Umumisî'ni meydana getirttiler. Tamamen Bolşevik fikirlerine kazanılan saf ve saf olmayan adamlardan sahilin her noktasına çıkardıkları gibi, dahilen de Eskişehir ve Ankara'ya kadar göndermişlerdir. Bunların maksatları memlekette bir toplumsal inkılap vücuda getirmektir. Bu halde memleket doğrudan doğruya Üçüncü Enternasyonal'e, yani Rusya'ya bağlı olacağından, Bolşeviklik hiçbir taahhüt ve yardıma lüzum kalmaksızın bizi kendilerinden ayrılmış bir hale getirmiş ve Batılılarla siyasi pazarlıklarında daha kuvvetli bir vaziyet elde etmiş olacaktırlar. Memleketimizin fikir ve inkılap taraftarı olan veya bu perde altında türlü türlü maksatlar peşinde koşan adamları da, bu tehlikeleri fark etmeksizin Bolşevik teşkilatını kolaylaştırmaktadırlar.

"5. Biz bu ahval üzerine evvelemerde memleketi elimizde muhafaza ve ne islahat lazım ise hükümet vasıtasıyla yaparak anarşi ve inkılap suretiyle Rus tabiiyetine mani olmak (...) kararlarını ve talimatlarını verdik. (...)

"8. İzahatımdan anlaşılmalıdır ki, kayıtsız şartsız Rus tabiiyeti demek olan dahildeki komünizm teşkilatı, gaye itibarıyla tamamen bizim aleyhindedir. Gizli komünizm teşkilatını her surette durdurmak ve teb'it etmek (uzaklaştırmak, kovmak,Y.K..) mecburiyetindeyiz. (...). Kendi arzularına kolaylıkla destek bulmak isteyen birtakım kimseler, hilekârane bir surette komünizm vesaire teşkilatına taraftar olduğumu daima yayıyorlar. Fakat yanlıştır. Vaziyetim arz ettiğim gibi Doğu ve Batı ile belli bir neticeye varmadan inkılaplardan kaçınmak ve yeri gelince Mustafa Suphi Yoldaş'a da yazdığım gibi ne yapılacak ise hükümet vasıtasıyla yapmaktır. Bittabi, komünizm ve Bolşevizme alenen aleyhtarlığı uygun görmem." (ATABE, Cilt 9, 2002, s.348-349)

"RUS TABİİYETİNE HAYIR"

Bu mektupta dile getirilen kaygı, Milli Kurtuluş Savaşı'nı Sovyet Rusya'nın çıkarları ve politikası doğrultusunda kullanma çabalarıydı.

Mustafa Kemal Paşa'nın bağımsızlıkçı kişiliği ve Türkiye'nin demokratik devrimini milli bir çizgide geliştirme çabası, "kayıtsız şartsız Rus tabiiyeti demek olan dahildeki komünizm teşkilatı" karşısında tavrı almaya itti.